

לשאלת "האספסת והשפעתה על פוריות הבקר"

אין ברצוני, ואף איני מוסמך, להביע דעה על ערכה של מלכת הקטנית — האספסת — והשפעתה על פוריות הבקר; אולם, לאחר קריאת המאמר של י. אדלר וד. טריינין בחוברת 43 של "משק הבקר והחלב" החלטתי להביא לידיעת הבוקרים תופעה מסוימת בעדרנו שלדעתי יש לה שייכות לבעיה שעוררו מחברי המאמר הנ"ל.

הנני מביא להלן טבלה ובה נתונים על כמויות האספסת, ירק ושחת, שהגשנו לפרותינו בשנים 1958–1960 וליד נתונים אלה — מספרים על הציסטות, ההפלות (ללא ממצא פתולוגי) ועל אינדקס ההתעברות בכל אותן השנים.

השנים	מספר הפרות שעמדו להזרעה	אספסת ירוקה טונות	שחת אספסת טונות	מספר הפרות נגועות בציסטות	הפלות ללא ממצא פתולוגי	אינדקס ההתעברות
1957/58	78	¹ 161	¹ 8.6	10	4	23.3
1958/59	84	¹ 139.5	² 20.0	25	15	30.6
1959/60	74	² 37	² 18.0	1	2	52.0

¹ אספסת נקיה; ² אספסת מעורבת באחוז גבוה של עשב רודס.

ברצוני לציין שבשנים שלפני 1957/58 ההתעברות בעדרנו היתה נמוכה מהממוצע הרגיל וסבלנו בעיקר מ"גלים" של ציסטות שפקדו את פרותינו. בכל אותן השנים האבסנו אספסת ובכמויות גדולות. השנה — 1959/60 — צימצמנו את שטח האספסת ואף חיסלנוהו לבסוף מחמת חוסר מיהשקיה. השנה הוטבה ההתעברות בצורה מפתיעה ביותר, הרי מסתבר שהאזהרה של אדלר טריינין אינה "חריפה מדי", ויש לגשת לבעיה בכל הרצינות.

ישראל שריר
רכז ענף הבקר

הערה למסקנותיו של הח' ישראל שריר

מתקבל הרושם שאין צורך בהמשך החקירות של אדלר וטריינין: סיבת "הציסטות", ההפלות ואי ההתעברות ברורה בהחלט. נכריז על האספסת כעל מזון "טרפה" באיבוס הבקר, והפרות תקיימנה את מצוות הפריה ורבייה ללא תקלה.

ואף על פי כן, לאחר עיון קל בטבלה ובמסירת העובדות הסתמיות מהשנים שלפני 1957 מתעוררים ספקות אם "מלאך החבלה" בפוריות היא האספסת. למה, למשל, בשנת 1958/59, כשמנות האספסת היו עדיין כה גדושות, עלה פתאום אינדקס ההתעברות? ולמה ב-1957/58, כשהנגיעות בציסטות היתה כה מועטה ומספר ההפלות — כמעט לא למעלה מזה שבשנת 1959/60, היה אינדקס ההתעברות כה נמוך? ואפשר להציג עוד כמה וכמה שאלות "למה", אלא שמוטב יהיה להפנות את תשומת לבו של הח' שריר למאמרים שמתפרסמים בחוברת זו ויווכח שאין בעיית העקרות ואי-הפוריות כה פשוטה כפי שהוא מתאר לעצמו. הוא ימצא במאמרים על ענף הבקר במעברות ובמזרע שגם שם צצות פתאום בעיות פוריות לקויה כשתפריט המזונות הוא כמעט חסר לחלוטין את האספסת. והמאמר של אסדל יוכיח לו כמה מסובכה היא חקירת הבעיה בכלל.

ואם הוא יעיין בדוחות של אגודות ההזרעה שלנו יוכח עד מהרה שמ"אינדקס ההתעברות" אין להסיק שום מסקנה לגבי השפעת מזון זה או אחר על פוריות העדר. וכיצד בכל זאת מקיימים בעמק הירדן ובעמק בית שאן עדרים, הניזונים כל השנים באספסת? ומסופקני אם מחקר יסודי על פוריות העדרים שמאביסים אספסת במשך שנים יוכיח לנו שאמנם היא לקויה יותר מזו שבעדרים (שבאותו איזור) שאינם מאכילים אספסת.

בקיצור: בעית האספסת טעונה חקירה, כשם שמאות גורמים אחרים המעורבים בחיי מין תקינים של הבקר זקוקים עדיין חקירה והבהרה. ורצוי שאדלר וטריינין ימשיכו בעבודתם, על אף האסמכתא של הח' שריר; אולם בטרם תושלם החקירה — למה לזרוע בהלה ולעורר אנשים להסיק מסקנות בלתי מבוססות?

י. עצמון